

שלושה מקרים אמיתיים בנושאי מס על ישראלים מחוץ לישראל

מס הכנסה בישראל מגדיר "תושב ישראל" לצורכי מס, לפי המונח "מרכז החיים". תוך התחשבות במספר ימי שהייה בישראל. מס הכנסה קובע לפיכך כי ישראלי העובר לחו"ל, עלול עדיין להיחשב (הוא ובני משפחתו) כתושב ישראל לצורכי מס, גם אם הוא כבר שוהה תקופה מסוימת בחו"ל. משמעות קביעת תושבות ישראלית היא חיוב העובד בדיווח ובמס בישראל על הכנסותיו בכל העולם, ובעקבותיה תיתכן אף חבות בביטוח לאומי בישראל. קביעת מועד שינוי התושבות אינה פשוטה עקב מערכת מורכבת של חוקי מס, בארץ ובחו"ל, תקנות שונות, אמנות מס, חוזרים מקצועיים, נוהלים, פרקטיקה ותורה שבעל-פה.

להלן שלושה מקרים אמיתיים למשמעות הכספית הרבה בהגדרת תושבות לצורכי מס.

מקרה ראשון – אופציות למניות אצל עובד

עובד בחברת היי טק. בעודו בישראל, השתתף בתוכניות אופציות למניות בחברה בה הוא מועסק (חלק מהאופציות הוחזקו אצל נאמן כחלק מהסדר עם מס הכנסה בישראל וחלק ללא נאמן). במהלך תקופת צבירת הזכאות לאופציות (תקופת ה-Vesting), הוא עבר עם משפחתו לחו"ל. גם שם קיבל אופציות נוספות, כחלק מתוכנית לעובדי חו"ל. כעבור מספר שנים חזר העובד לישראל. ברבות הימים, ביקש העובד להמיר את האופציות למניות ולממשן. להפתעתו, התברר לו כי ללא אישור ממס הכנסה, ינוכה מס בשיעור מלא על הכל הרווח ממימוש האופציות והמניות. מס הכנסה בחן את מועד שינוי התושבות לפי קריטריונים רבים. לאחר המצאת מסמכים, ודין ודברים הסכים מס הכנסה לאשר פטור ממס בישראל על חלק הרווח ממימוש האופציות באופן יחסי לתקופת ה-Vesting כתושב חוץ. בכך חסך העובד מס בסך למעלה ממיליון שקלים.

מקרה שני – החזרי מס בישראל

ד.א. עבד בחברה ישראלית ולאחר תקופת זמן נשלח לחברת הבת האמריקנית. מכיוון שבשנת הרילוקיישן עבד בישראל רק חלק מהשנה, הוא הגיש לתומו, בתחילת השנה העוקבת, דו"ח החזר מס בשל חלק השנה שלא עבד בישראל. להפתעתו מס הכנסה השיב שבקשתו להחזר מס לא תאושר, כל עוד לא ידווח על כל הכנסותיו בכל השנה. למעשה נאמר לו שקרוב לוודאי שלא זו בלבד שלא יהא זכאי להחזר מס, אלא אף ידרש להשלמת מס בישראל, מעבר למס ששילם בחו"ל. ולא זו בלבד, גם התברר לו שיתכן שלגבי חלק מהרווח אף יתכן שידרש לשלם ביטוח לאומי בישראל, ללא התחשבות בתשלומים אלו ששולמו לביטוח לאומי בארה"ב. במהלך בירור נסיבות המעבר של ד.א. לחו"ל, התברר כי עקב חוסר ידיעה הוא ביצע כמה טעויות בסיסיות, אשר מס הכנסה נתלה בהן על מנת לטעון כי שינוי התושבות התרחש למעשה רק בשנה שלאחר שנת הרילוקיישן. כלומר, כתושב ישראל בעל הכנסות מחוץ לישראל, ד.א. יתחייב במס בישראל על הכנסותיו בכל העולם.

גם במקרה זה, למרות המצב הלא נעים שנקלע אליו, לאחר דין ודברים ארוך ומתיש עם מס הכנסה, תוך בירור הוראות אמנת המס והדין הפנימי בארה"ב, הסכים מס הכנסה להחזר המס. יחד עם זאת ברור כי ייעוץ מס מסודר יכל היה לחסוך ל- ד.א. מועקה רבה.

מקרה שלישי – תושב חוזר

מ.ג. הוא ישראלי לשעבר אשר לאחר שנים רבות ששהה בחו"ל, הוא החליט לחזור לישראל עם משפחתו. בשהותו בחו"ל הוא הספיק לצבור נכסים מסוגים שונים: מניות סחירות ולא סחירות, חסכונות בבנקים, ונכסי נדל"ן שונים. חלק מהשקעותיו הפיננסיות הוא גם יעביר לישראל. בעקבות רפורמת המס בישראל, ביקש מ.ג. לברר האם הכנסותיו ונכסיו שצבר בעבר בחו"ל חייבים במס בישראל? כמו כן ביקש לברר כיצד הכנסותיו בחו"ל יתחייבו בעתיד במס בישראל? לגבי העבר – מ.ג. נרגע כשהתברר שישראל לא תחייב במס הכנסות ונכסים שהוא צבר כתושב חוץ, גם אם בעבר הרחוק היה תושב ישראל. לגבי ההכנסות בעתיד, לאחר שיחזור לתושבות ישראלית, מ.ג. שמח לגלות שבחוק הישראלי קבועים פטורים והקלות מס לגבי הכנסות שונות לתושב חוזר, במגבלות מסוימות. למרות הגבלת הפטורים וההקלות, בתכנון נכון ניתן אפילו להאריך את תוקפן של הפטורים ואף להחילן על נכסים שירכשו בחו"ל לאחר שכבר מ.ג. חזר להיות תושב ישראל. כמו כן, למרות שהפטורים וההקלות במס הכנסה לא חלות לגבי ביטוח לאומי וביטוח בריאות ממלכתי, מ.ג. שמח לגלות כי בתכנון נכון ניתן יהיה להימנע באופן חוקי ביותר גם מתשלומים כאלו.

סיכום

קיימת חשיבות רבה לקביעת המעמד של תושב ישראל, תושב חוץ, תושב חוזר או עולה חדש, לצורכי מס (וגם, בהקשר המתאים, לגבי חברה בע"מ). אי הקפדה על תכנון נאות יגרור השלכות מס כבדות, הן לעת המעבר מתושבות ישראלית לתושבות חו"ל (על מנת להימנע מהשלמת מס כבדה בישראל על הכנסות חו"ל), והן על מנת ליהנות מהטבות המס במעבר חזרה מתושבות חו"ל לתושבות ישראלית. מן הראוי לפיכך שלא להשאיר את תכנון המס ליד המקרה.

ניתן לפנות אלי לבחינת מקרים ספציפיים.

בברכה,

ישי עציון, רו"ח
etsion@zahav.net.il

ישי עציון, רואה חשבון - יעוץ מיסים ישראלים בחו"ל, יחידים וחברות. תכנוני מס, מיסוי היי-טק, מס הכנסה, מיסוי בינלאומי, מס שבה, מס ערך מוסף